

Częstochowa 25 kwietnia 2018 roku

Grzegorz Gwóźdź
Instytut Filologii Obcych
Wydział Filologiczno-Historyczny
Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie
ul. Waszyngtona 4/8
42-200 Częstochowa

AUTOREFERAT

1. Imię i nazwisko

Grzegorz Gwóźdź

2. Posiadane dyplomy i stopnie naukowe

09 XII 2008 – doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa – stopień nadany uchwałą Rady Wydziału Uniwersytetu Wrocławskiego na podstawie dysertacji *Operational Norms in the Translation of American Short Stories into Polish*, napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Leszka Berezowskiego.

Recenzenci w przewodzie doktorskim:

Prof. dr hab. Mirosława Buchholtz

Prof. dr hab. Wojciech Soliński

18 VI 2003 – magister filologii angielskiej – tytuł nadany przez Uniwersytet Wrocławski na podstawie pracy *Decalogue by Kieślowski and Piesiewicz in English – a translation analysis*, napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Leszka Berezowskiego.

22 VI 2001 – tytuł licencjata nadany przez Uniwersytet Wrocławski na podstawie wyniku egzaminu licencjackiego.

7 VI 2001 – dyplom ukończenia Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Tychach na podstawie obrony pracy dyplomowej *Teaching the English Lexicon to Upper-Intermediate Students*.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

23 II 2010 – obecnie

Instytucja: Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie,
adiunkt w Zakładzie Translatoryki i Angielskiego Języka Biznesu w Instytucie Filologii Obcych Wydziału Filologiczno Historycznego.

23 II 2009 – 22 II 2010

Instytucja: Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie,
asystent w Zakładzie Filologii Angielskiej w Instytucie Filologii Obcych Wydziału Filologiczno-Historycznego.

Grzegorz Gwóźdź

01 X 2011 – obecnie

Instytucja: Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej,
adiunkt w Katedrze Pedagogiki (Filologia Angielska) Wydziału Nauk
Stosowanych.

01 X 2006 – 30 IX 2011

Instytucja: Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej,
lektor w Studium Języków Obcych

1 X 2004 – 30 IX 2005

Instytucja: Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Tychach,
nauczyciel kontraktowy

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.)

4a. Tytuł osiągnięcia naukowego:

Cykl publikacji: przekład kulturowy – rola amerykańskich i brytyjskich elementów kulturowych w osiąganiu akceptowalności dzieła źródłowego na gruncie kultury polskiej

Jednotematyczny cykl publikacji poświęcony badaniom nad przekładem kulturowym, obejmujący 22 publikacje, (2 monografie, 6 artykułów w czasopismach naukowych, 12 artykułów w tomach zbiorowych oraz 2 redagowane prace zbiorowe). W obrębie przedstawionego przeze mnie cyklu zagadnienie przekładu kulturowego wysuwa się na pierwszy plan tworząc zintegrowaną platformę, z wykorzystaniem której dokonano analizy roli anglojęzycznych elementów nacechowanych kulturowo w osiąganiu akceptowalności dzieła źródłowego na gruncie kultury docelowej. Najważniejsze prace cyklu to publikacje krótko scharakteryzowane poniżej. Pierwszą z nich jest monografia *The Translation of Proper Names in Chosen American Novels and Short Stories into Polish. A Descriptive Translation Study* z 2018 roku (publikacja nr 1) wpisująca się w przekładoznawczą oraz językoznawczą tradycję badań nazwy własnej zaszeregowanej jako rodzaj wyrażenia nacechowanego kulturowo. W publikacji przedstawiam wieloaspektowe – językoznawcze, filozoficzne, antropologiczne i in. – pojęcia nazwy własnej oraz wyniki analizy przekładu nazw własnych w wybranych powieściach i opowiadaniach amerykańskich na język polski, a także proponuję autorskie pojęcia *tłumaczeniowego znaczenia nazwy własnej* (proper name translational meaning) oraz *kontinuum wyrażen nacechowanych kulturowo* (culture-bound item continuum). Druga publikacja pt. *Amerykańska proza w tłumaczeniu na język polski jako*

Gregorz Gwoździak²

jeden z nośników kultury amerykańskiej z 2017 roku (nr 4) to artykuł przedstawiający wyrażenia nacechowane kulturowo jako te elementy języka, które przenosząc zjawiska (pop)kultury amerykańskiej na grunt kultury polskiej mają znaczący wpływ na odbiór dzieła przez czytelnika. Artykuł *Imagining the Never-Experienced: Aniela Zagórska's and Magda Heydel's Translations of "Heart of Darkness"* z 2018 roku (publikacja nr 9) to z kolei praca, w której autorzy analizują dwa, oddalone od siebie blisko o wiek przekłady opowiadania J. Conrada *Heart of Darkness* na język polski ukazując w ten sposób różnice w interpretacji dzieła Conrada w najnowszym tłumaczeniu Magdy Heydel z 2011 roku. Kolejnymi publikacjami są artykuły zabierające głos w nieustannie ewoluującej (polskiej) myśli translatorskiej. Pierwszy z nich to *Translatologia. Umiejscowienie, rola, kierunki rozwoju, zadania* z 2016 roku (artykuł nr 3). Jest to artykuł o charakterze naukowczym przedstawiający translatorykę jako naukę interdyscyplinarną, zakorzoną w obszarze nauk humanistycznych z ambicjami transdyscyplinarnymi. Druga publikacja tego typu to *Pojęcie normy tłumaczeniowej obrazem (r)ewolucji przekładoznawstwa* z 2012 roku (publikacja nr 11) dotyczący roli norm tłumaczeniowych (Toury 1995: 53-69) postrzeganych jako produkt procesu ewolucji terminu ekwiwalencji we współczesnej teorii przekładu.

W poniższym zestawieniu przedstawiono wszystkie publikacje wchodzące w skład cyklu.

Monografie:

1. Gwóźdź G., 2018, *The Translation of Proper Names in Chosen American Novels and Short Stories into Polish. A Descriptive Translation Study*. Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza, ss. 230. Recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. Leszek Berezowski, prof. dr hab. Julian Maliszewski.
2. Gwóźdź G., 2014, *Amerykańska kultura (nie)materialna w polskim przekładzie filmowym. Udomowienie inności. Opisowa analiza przekładoznawcza*. Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. J. Długosza, ss. 135. Recenzent wydawniczy: prof. dr hab. Leszek Berezowski.

Gregorz Gwóźdź

Artykuły w czasopismach naukowych:

3. Gwóźdź G., 2016, *Translatologia. Umiejscowienie, rola, kierunki rozwoju, zadania*, [w:] P. Kawelec (red.), *Zagadnienia naukoznawstwa*, tom LII, zeszyt 2 (208), Warszawa: Polska Akademia Nauk, Komitet Naukoznawstwa, ss. 251-274.
4. Gwóźdź G., 2017, *Amerykańska proza w tłumaczeniu na język polski jako jeden z nośników kultury amerykańskiej*, [w:] E. Białek, T. Jabłecki, J. Lopuschanskyj (red.), *Orbis Linguarum*, tom. 46, Dresden – Wrocław: Oficyna Wydawnicza Atut, ss. 283-298.
5. Gwóźdź G., 2012, *Bronisław Zieliński – człowiek, który widział Hemingwaya*, [w:] G. Gwóźdź, P. Sznurkowski, (red.), *Studia Neofilologiczne. Prace Naukowe Akademii im. J. Długosza w Częstochowie*, tom VIII, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza, ss. 163-176.
6. Gwóźdź G., 2011, *Translation Studies and the Polysystem Theory*, [w:] P. Sznurkowski, (red.), *Studia Neofilologiczne. Prace Naukowe Akademii im. J. Długosza w Częstochowie*, tom VII, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza, ss. 257-262.
7. Gwóźdź G., 2015, *Tłumaczenie tekstu historycznego jako przykład swoistego przekładu kulturowego. Microcosm. Portrait of a Central European City Normana Daviesa i Rogera Moorhouse'a w przekładzie Andrzeja Pawelca na język polski*, [w:] E. Białek, K. Lisowska, J. Pacholski, (red.), *Orbis Linguarum*, tom. 42, Dresden – Wrocław: Atut, ss. 309-326.
8. Gwóźdź G., 2010, *Translation Studies, Culture and Translation*, [w:] P. Sznurkowski, (red.), *Studia Neofilologiczne. Prace Naukowe Akademii im. J. Długosza w Częstochowie*, tom VI, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza, ss. 125-136.

Artykuły w tomach zbiorowych:

9. Gwóźdź G., Bińczyk O., 2018, *Imagining the Never-Experienced: Aniela Zagórska's and Magda Heydel's Translations of "Heart of Darkness"*, [w:] W. Krajka (red.), *Conrad: Eastern and Western Perspectives. Joseph Conrad's Authorial Self: Polish and Other*, Volume XXVII, Lublin: Maria Curie-Skłodowska Press, New York: Columbia University Press, ss. 299-318.

Gregorz Gwóźdź

Mój wkład w powstanie tej publikacji oceniam na 50%. Polegał on na zebraniu i przygotowaniu materiałów do analizy oraz opracowaniu tłumaczeniowych aspektów artykułu, włączając w to analizę przekładoznawczą.

10. Gwóźdź G., 2012, *Zmierzch terminu 'ekwiwalencja' w przekładoznawstwie*, [w:] P. Sznurkowski, E. Asendrych, E. Rusek, (red.), *Neofilologie na przełomie tysiącleci. Najnowsze tendencje w literaturze, językoznawstwie, przekładzie i glottodydaktyce*, Częstochowa: Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, ss. 553-562.
11. Gwóźdź G., 2012, *Pojęcie normy tłumaczeniowej obrazem (r)ewolucji przekładoznawstwa*, [w:] M. Piotrowska, J. Dybiec-Gajer, (red.), *Język a komunikacja 30 „Przekład – teorie, terminy, terminologia”*, Kraków: Tertium, ss. 49-54.
12. Gwóźdź G., 2015, *Niedosłowność w przekładzie filmowym*, [w:] J. Dybiec-Gajer (red.), *Niedosłowność w przekładzie. Od literatury dziecięcej po teksty specjalistyczne*, *Język a komunikacja 36*, Kraków: Tertium, ss. 125-134.
13. Gwóźdź G., Mamet P., Kopeć Z., 2017, *Access, Comfort or Business. The names of car equipment versions – case study Hyundai* [w:] G. Gwóźdź, A. Skwara (red.), *Dyskursy Specjalistyczne 3. Rejestry, gatunki, tłumaczenia*, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza, ss. 77-90.

Mój wkład w powstanie tej publikacji polegał na wspólnym opracowaniu części teoretycznej artykułu, dostosowaniu publikacji do norm wydawnictwa oraz naniesieniu poprawek i ponownym dostosowaniu artykułu do druku. Mój udział procentowy szacuję na 30%.

14. Gwóźdź G., Kopeć Z., 2012, *The Coloured Word of Dulux*, [w:] B. Cetnarowska, O. Glebova, (red.), *Image, Imagery, Imagination in Contemporary English Studies*, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza, ss. 158-174.

Mój wkład w powstanie tej publikacji oceniam na 50%. Polegał on na zebraniu i opracowaniu materiału badawczego, wspólnym opracowaniu wniosków z przeprowadzonych analiz, na napisaniu drugiego rozdziału publikacji, a także na dostosowaniu artykułu do wymogów wydawniczych.

15. Gwóźdź G., 2012, *Zjawisko deprecjacji polszczyzny w tłumaczeniach dialogów filmu amerykańskiego na język polski*, [w:] R. Bizior, D. Suska, (red.), *Zjawisko nobilitacji i deprecjacji w języku. Komunikacja*, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza, ss. 49-58.
16. Gwóźdź G., Mamet P., Wilk G., 2017, *(Nie)śmiertelny humor Agent 007*, [w:] J. Lubocha-Kruglik, O. Małysa (red.), *Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w*

Gregorz Gwóźdź
5

Katowicach, Przestrzenie Przekładu 2, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, ss. 169-188.

Mój wkład w powstanie tej publikacji polegał na wspólnym opracowaniu części teoretycznej artykułu, wspólnej analizie tłumaczeń na język polski oraz wspólnym opracowaniu wniosków i konkluzji. Swoją wkład w powstanie tego artykułu oceniam na 30%

17. Gwóźdź G., Mamet P., Skwara A., Pawlikowska-Asendrych E., Rusek B., Gola-Brydnyak M., 2016, *Tłumaczenia tytułów filmów z Jamesem Bondem na język francuski, niemiecki i polski*, [w:] J. Lubocha-Kruglik, O. Małyśa, (red.), *Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Przestrzenie Przekładu*, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, ss. 73-88.

Mój wkład w powstanie tej publikacji oceniam na 20%. Polegał on na wspólnej analizie przekładu tytułów angielskich na język polski oraz współpracą z redaktorami monografii w zakresie procesu dostosowywania artykułu do zaleceń wydawniczych oraz wskazówek recenzenta.

18. Gwóźdź G., Kopeć Z., 2015, *Dialogical Exchanges as Linguistic and Cultural Artefacts in Everyday Communication*, [w:] G. Gwóźdź, (red.), *Kultura materialna w języku, literaturze i przekładzie*, Częstochowa. Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im J. Długosza w Częstochowie, ss. 63-84.

Mój wkład w powstanie tej publikacji oceniam na poziomie 50%. Polegał on na wspólnym sporządzeniu artykułu i dostosowaniu go do wymogów wydawniczych. Ponadto mój wkład w powstanie tej publikacji polegał również na kierowaniu projektem badawczym finansowanym ze środków na działalność statutową.

19. Gwóźdź G., Drzazga A., 2015, *Word sense disambiguation in the process of automatic translation of texts – the object oriented approach*, [w:] G. Gwóźdź, (red.), *Kultura materialna w języku, literaturze i przekładzie*, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, ss. 53-62.

Mój wkład w powstanie tej publikacji oceniam na 25%. Polegał on na kierowaniu projektem badawczym finansowanym ze środków na działalność statutową, wspólnej analizie materiału badawczego oraz dostosowaniem artykułu do wymogów wydawniczych.

20. Gwóźdź G., Glebova O., 2015, *Introduction* [w:] G. Gwóźdź, O. Glebova, (red.), *The Regional Dimension of Language and Culture*, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im J. Długosza w Częstochowie, ss. 9-17.

Mój wkład w powstanie tej publikacji oceniam na 50%. Polegał on na wspólnym napisaniu wstępu.

Gwóźdź G.

Redagowane prace zbiorowe:

21. Gwóźdź G., (red.), 2015, *Kultura materialna w języku, literaturze i przekładzie*. Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. J. Długosza w Częstochowie, ss. 105. Recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. Leszek Berezowski, dr hab. Jolanta Lubocha-Kruglik.
22. Gwóźdź G., Glebova G., (red.), 2015, *The Regional Dimension of Language and Culture*. Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. J. Długosza w Częstochowie, ss. 170. Recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. Ewa Borkowska, dr hab. Bożena Cetnarowska.

Mój wkład w powstanie tej publikacji oceniam na 40%. Polegał on na kierowaniu projektem badawczym finansowanym ze środków na działalność statutową, współpracą z jednym z recenzentów monografii, a także jednym z kilku etapów pracy edytorskiej.

4b. Omówienie celu naukowego ww. cyklu 22 publikacji

W cyklu zaprezentowanych publikacji za cel postawiłem sobie zbadanie wybranych obszarów przekładu kulturowego reprezentowanych zarówno przez dzieła literackie jak i audiowizualne obszaru anglojęzycznego, w których elementy nacechowane kulturowo mają wpływ na kształt dzieła docelowego na gruncie kultury polskiej.

4c. Osiągnięte wyniki wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Pomimo faktu, że to w dużej mierze takie prace Williamsa jak, *Keywords: a Vocabulary of Culture and Society* (1976) czy *Culture and Materialism: selected essays* (1980) sprawiły, że o roli kultury w nauce zaczęto mówić mocniejszym głosem to w teorii przekładu za taką pracę uważa się pracę zbiorową *Translation, History and Culture* z 1990 roku pod redakcją Bassnett i Lefevere. W ostatnim rozdziale pracy *Constructing Cultures* odnosząc się do procesu powstawania wstępu do tomu *Translation, History and Culture* Bassnett i Lefevere wspominają, że ich wspólny esej wprowadzający miał za zadanie pełnić rolę swoistego manifestu (1998:123) zbliżającego się istotnego zwrotu zarówno w postrzeganiu jak i badaniu przekładu. Reorientacja miała polegać na zerwaniu z tradycją porównywania tekstów źródłowych z docelowymi na korzyść osadzenia przekładu w kontekście kulturowym oraz postrzegania tłumaczenia jako działania na kulturach. Takie postawienie sprawy uwolniło translatorykę z oków zarówno literaturoznawstwa jak i językoznawstwa dając na nowo

Gregorz Gwóźdź

zdefiniowanej dyscyplinie możliwość zerwania z przestarzałą i monotonna tradycją komparatystyczną. Jednocześnie tacy badacze przekładu jak Even-Zohar (1978, 1990) razem ze szkołą polisystemową, czy rozwijający jego idee Toury oraz inni Manipuliści (Lefevere, Hermans czy Lambert) otworzyli możliwości wyznaczając teorii przekładu nowe zadania i trendy rozwoju, definiując ją na nowo. Oprócz wypłynięcia translatoologii na szersze wody nauka stopniowo zaczęła również rozwijać swoją własną, niezależną od badań literaturoznawczych czy językoznawczych metodologię do czego w istotny sposób przyczynił się Holmes (1988) czy Toury (1980, 1995). Ten ostatni proponuje system oparty na normach tłumaczeniowych, które pomimo jednoznacznie sugestywnych skojarzeń, mają charakter deskryptywny. Jednym z terminów, którymi posługuje się Toury jest akceptowalność rozumiana jako dynamiczny kompromis uzyskiwany w procesie przekładu rozumianego jako zderzenie norm języka wyjściowego z normami języka docelowego. Zarówno szkoła Manipulistów jak i polisystemowa pozwala na odejście od badań nad przekładem w duchu preskryptywnym by skoncentrować swą uwagę na zjawiskach mających wpływ na proces tłumaczenia, kształt przekładu oraz sposób w jaki funkcjonuje on w kulturze docelowej. Odejście od jednoznacznego wartościowania przekładów w badaniach sprawia, że dowiadujemy się o nich znacznie więcej, co z kolei pozwala na wyciągnięcie wniosków, które z powodzeniem mogą zostać wykorzystane zarówno przez praktyków sztuki translatorskiej jak i teoretyków przekładu w prowadzeniu polemiki dotyczącej ewolucji myśli przekładoznawczej. Na kanwie tej ostatniej, w przedstawionym cyklu, powstała publikacja nr **3**, która za cel stawia sobie przedstawienie zarysu myśli translatorskiej od jej filologicznych początków po współczesne, również polskie, szkoły translatorskie. W rozdziale drugim artykułu znajdziemy przegląd publikacji polskich i zagranicznych badaczy przekładu, a w części czwartej szczegółowy przegląd ośrodków i uczelni kształcących młodych adeptów tłumaczenia. Ponadto, artykuł podkreśla interdyscyplinarność translatoryki oraz wskazuje dalsze kierunki jej rozwoju. Zadaniem artykułu było również zwrócenie uwagi na normy jakościowe przekładu oraz ówczesne wprowadzone zmiany w postaci „uwolnienia” zawodu tłumacza za pomocą Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów (Dz.U. 2015 poz. 1505), co znalazło swoje odzwierciedlenie w przedostatniej części artykułu. Kolejnym głosem w dyskusji dotyczącej rozwoju translatoryki jest publikacja nr **6**, w której zamiarem było przedstawienie genezy i założeń szkoły polisystemowej, jej związków z Rosyjską Szkołą Formalną oraz Szkołą Manipulistów, a także zwrócenie uwagi na przekład jako jedno z systemów polisystemu literackiego. Publikacje nr **10** i **11** to artykuły traktujące o naturze *ekwiwalencji*

Gregorz Gwoździński

w przekładzie, choć tylko z tytułu pierwszej z nich dowiemy się tego od razu. Przedstawia ona owo pojęcie jako jeden z najbardziej paradoksalnych terminów funkcjonujących w nauce o przekładzie, na którym w dużej mierze opiera się przekładoznawstwo. Celem artykułu jest zapoznanie czytelnika ze zjawiskiem wieloaspektowego pojęcia ekwiwalencji w przekładzie jednocześnie wskazując na mankamenty związane np. z próbą zastosowania terminu w ocenie relacji między tekstem wyjściowym a jego odpowiednikiem w kulturze docelowej. W pracy posłużono się i omówiono przykłady tłumaczenia kulturowego zaczerpnięte z publikacji Belczyka (2002). Kolejna publikacja (nr 11) to artykuł, w którym postawiono tezę, że zagadnienie norm tłumaczeniowych mogłoby z powodzeniem i z pożytkiem dla teorii przekładu przejąć funkcje przypisywane od lat terminowi ekwiwalencji. W pierwszej części publikacji przypomniane zostaje pojęcie ekwiwalencji wskazując na badaczy, którzy zajmowali się i wyróżniali jej typy przez długi okres rozwoju nauki o przekładzie. Ponadto, w artykule zostaje zaprezentowany wniosek, że „pojęcia ekwiwalencji, adekwatności i normy to ewolucyjne kontinuum o charakterze coraz to bardziej liberalnym, nawiasem mówiąc, odzwierciedlającym zmiany w postrzeganiu i podejściu do przekładu” (Gwóźdź 2012: 51). Następną publikacją, która pozycjonuje teorię przekładu w relacji do innych zjawisk jest artykuł nr 8, którego celem jest przedstawienie nierozzerwalnej relacji między kulturą i teorią przekładu a jej efektem jest stworzenie fundamentu dla dalszych badań nad przekładem. W artykule przytaczam zjawisko kulturowej i (absolutnej) nieprzetłumaczalności (Bałuk-Ulewiczowa 2000) oraz sposoby radzenia sobie z tymi zjawiskami, między innymi za pomocą strategii tłumaczeniowych Newmarka (1988) czy Hejwowskiego (2004). Przedstawiona problematyka została również poruszona w częściach teoretycznych innych prac cyklu stanowiąc filar dalszych analiz translatorycznych. W monografii *The Translation of Proper Names in Chosen American Novels and Short Stories into Polish. A Descriptive Translation Study* (publikacja nr 1) w rozdziale 1.2. zatytułowanym *Proper names in literature. Categorization and functions* przedstawiam model (Figure 1) osadzenia nazwy własnej w środowisku tłumaczeniowym powieści, w którym nazwa własna, razem z innymi elementami nacechowanymi kulturowo kształtowana jest przez tekstowo-językowe normy operacyjne. W monografii *Amerykańska kultura (nie)materialna w polskim przekładzie filmowym. Udomowienie inności. Opisowa analiza przekładoznawcza*. (publikacja nr 2) rozdziały 1, 2, 3 oraz 6 zostały poświęcone przekładowi kulturowemu, zdefiniowaniu pojęcia kultury oraz relacji pomiędzy kulturą i językiem. Kolejną publikacją, w której element kulturowy stanowi znaczący komponent dla analizy tłumaczeniowej jest artykuł nr 4. W artykule tym jego ważnym aspektem jest zestawienie pojęcia kultury z popkulturą w szczególnym kontekście

Grzegorz Gwóźdź⁹

jakim jest kontekst amerykańskości – pojęcie szerokie, kulturowe, nadal mocno aktualne. W tekście przedstawiam pogląd, że nośnikiem owej amerykańskości oprócz takich wytworów działalności ludzkiej jak wszelkiego rodzaju gadzety, przemysł filmowy czy idee są także wyrażenia nacechowane kulturowo będące koherentnym elementem amerykańskiej prozy. Od sposobu ich tłumaczenia zależy stopień penetracji języka polskiego amerykańskością oraz stopień akceptowalności dzieła źródłowego na gruncie kultury polskiej. Jak pokazały wyniki analizy wybranych elementów stopień bezpośredniego przeniesienia amerykańskości w tym obszarze jest dość intensywny, ponieważ strategia transferu okazała się być najbardziej eksploatowanym narzędziem przez tłumaczy. Na podstawie zaprezentowanych statystyk wydawniczych artykuł pokazuje również jak mocną pozycję ma polskim rynku literackim zajmuje amerykańska literatura tłumaczona. W kontekście kultury brytyjskiej utrzymane są z kolei publikacje nr 7 oraz nr 9. W obydwu przypadkach części teoretyczne zostały wzbogacone o wybrane aspekty historyczne. Szczególnie widoczne jest to w publikacji poświęconej analizie przekładu jednego z dzieł Daviesa i Moorhouse'a, w którym tekst historyczny został potraktowany jako nadzwyczaj wrażliwy typ tekstu kulturowego, którego przekład niesie za sobą określone konsekwencje, np. większą niż w przypadku innych tekstów podatność na interpretacje. Kolejną pracą o nachyleniu kulturowym jest publikacja nr 5, w której na przykład elementów kulturowych, ale również wybranych nazw własnych, spoglądam poprzez pryzmat przykładów tłumaczeń jednego z najważniejszych polskich tłumaczy prozy amerykańskiej jakim był Bronisław Zieliński – tłumacz różnych autorów amerykańskich, ale przede wszystkim Hemingwaya, z którym łączyły go relacje przyjacielskie. Celem artykułu było nie tylko zaprezentowanie szerszemu czytelnikowi sylwetki Bronisława Zielińskiego, ale również analiza wybranych tłumaczeń elementów nacechowanych kulturowo jego autorstwa. Artykuł inspirowany jest książką Bartosza Marca *Na wzgórzach Idaho. Opowieść o Bronisławie Zielińskim, tłumaczu i przyjacielu Ernesta Hemingwaya* z 2008 roku. Za korpus przykładów do analizy posłużyły tłumaczenia wybranych opowiadań oraz jednej z powieści autorstwa Hemingwaya (1966, 1974). Analiza elementów leksykalnych wraz z pogłębioną wiedzą na temat komunikacji Bronisława Zielińskiego z samym Hemingwayem, a także tworzenia warsztatu pracy tłumacza pozwoliła na sformułowanie wniosków, które mogą zostać wykorzystane przez współczesnych tłumaczy amerykańskiej prozy na język polski. Nie jedynym, ale istotnym wnioskiem jest fakt, iż pomimo obszernej wiedzy tłumacza czy też łatwej dostępności źródeł internetowych bądź papierowych dobrze jest skonsultować swoje tłumaczenie z samym autorem tekstu – jeśli oczywiście jest to możliwe. Pośród prac o charakterze kulturowym, razem z współredaktorką,

Grażyna Gwoździńska¹⁰

opublikowaliśmy wieloautorską monografię (publikacja nr 22), w której autorzy z różnych ośrodków w Polsce oraz jednym z zagranicy (Ukraina) umieścili swe artykuły poruszające treści zamierzone w tytule monografii. Praca została podzielona na dwie części dotyczące związku języka z regionem oraz relacji między regionem i kulturą. Do monografii, razem z jej współredaktorką, napisałem rozdział wprowadzający (publikacja nr 20), którego celem było zarysowanie konstrukcji książki, wprowadzenie do tematów poruszonych w poszczególnych rozdziałach oraz zapoznanie czytelnika z tematem regionalizmu w odniesieniu do prozy i poezji przejawiającego się w określonych cechach postaci, dialektów, zwyczajów, historii jak i krajobrazu. Kolejnym obszarem badań nad sposobem tłumaczenia wyrażen nacechowanych kulturowo oraz ich roli w osiąganiu akceptowalności dzieła oryginalnego na gruncie kultury polskiej jest zbiór dzieł audiowizualnych – głównie jest to wybór filmów amerykańskich, ale również brytyjskich. Tym pierwszym została poświęcona moja najobszerniejsza publikacja (nr 2) dotycząca przekładu audiowizualnego, w której za korpus językowo-wizualny posłużyła mi lista 70 powszechnie znanych polskiemu odbiorcy filmów amerykańskich (np. *Czas Apokalipsy*, *Siedem*, *Niesamowity Spider-Man*, *Prawo Bronxu*, *Źądło*, *Zdrada* i in.). Z wykorzystaniem technik tłumaczeniowych Tomaszkiwicz w swojej publikacji poddałem analizie 124 fragmenty różnych list dialogowych, w których zidentyfikowano 133 przykłady tłumaczeń elementów kulturowych. Rezultaty analizy wskazały jednoznacznie, że głównymi technikami za pomocą, których przełożono 133 elementy okazały się być techniki ekwiwalencji funkcjonalnej (30 przypadków użycia), opuszczenia (26) oraz ekwiwalencji wewnątrz języka docelowego (24 razy) (Tomaszkiwicz 2000). Takie techniki jak technika uogólnienia, naturalizacji czy np. nad tłumaczenia zostały zastosowane najrzadziej. Treść publikacji wraz z rezultatami przeprowadzonej analizy materiału badawczego pozwala na sformułowanie wniosków, że w przekładzie zaprezentowanego zbioru filmów tendencja domestykacji inności objawia się w dość wyrazisty sposób. Następną pracą, w której zajmuję się przekładem audiowizualnym jest artykuł (nr 12) poświęcony niedosłowności w przekładzie. Celem publikacji było zestawienie mocno kontrastujących ze sobą zwrotów poddanych procesowi przekładu. Mamy tutaj do czynienia z jednej strony z przekładem kwestii przeznaczonych dla najmłodszych odbiorców oraz, z drugiej, z wulgarnymi dialogami dla dorosłych. W analizie zwrócono uwagę na ekspresywność z jaką przetłumaczono poszczególne kwestie. W osiągnięciu celu za pomocny okazał się zestaw strategii zaproponowany przez Lebedzińskiego (1981). Wyniki analizy wykazały dość zaskakujące rezultaty polegające na nieznacznej, ale jednak wulgaryzacji języka dla dzieci oraz zmniejszeniu intensywności wulgaryzmów po stronie przekładu dla dorosłych. W podobnej

Grażyna Gwoździńska¹¹

konwencji utrzymana została publikacja nr 15, w której spoglądam na przekład z punktu widzenia zjawiska deprecjacji języka docelowego w tłumaczeniu list dialogowych z języka angielskiego na język polski. Przeprowadzona analiza translologiczna potwierdziła założenie, że deprecjacja polszczyzny w tłumaczeniu nie jest zjawiskiem obcym i występuje bez względu na to czy tłumaczymy filmy metodą dubbingową czy też z wykorzystaniem pracy lektora. Ponadto, w obszarze przekładu audiowizualnego, we współpracy z innymi neofilologami napisałem artykuły (nr 17 i 16) związane z brytyjskim obszarem językowym dotyczące przekładu tytułów filmów z Jamesem Bondem jak i przekładu humoru Agenta 007. W pierwszej z dwóch publikacji (nr 17) dotyczących w/w filmu autorzy analizują przekłady angielskich tytułów filmowych na język francuski, niemiecki oraz polski. Celem artykułu było przeprowadzenie tłumaczeniowej analizy językowych aspektów tytułu filmowego. Wyniki analizy pokazały, że tłumacze ponad wszystko cenią sobie zachowanie funkcjonalności tytułu w przekładzie i nie wprowadzają większych zmian w ich przekład na język francuski, niemiecki czy też polski. Tabela, którą przedstawiono w podsumowaniu artykułu z wykorzystaniem statystyk pokazuje jednoznacznie, że we wszystkich trzech językach docelowych techniki transferu, tłumaczenia dosłownego i niedosłownego zostały zastosowane w podobnych, dość równomiernych proporcjach, choć największą regularność w przekładzie tytułów filmowych wykazał tłumacz języka francuskiego. W drugiej publikacji (nr 16) autorzy skupili się na analizie humoru języka używanego przez Jamesa Bonda w tłumaczeniu na język polski oraz rosyjski. Oprócz przeglądu teorii humoru (m. in. Semantic Script Theory of Humour czy General Theory of Verbal Humour), omówienia wybranych aspektów języka humoru (np. gry słowne) oraz omówienia pojęcia idiomu, w części praktycznej artykuł zawiera 15 wyrażeń idiomatycznych wraz z ich odpowiednikami w języku polskim i rosyjskim. Idiomy opisują sytuacje zagrożenia o zróżnicowanej intensyfikacji. Celem artykułu była identyfikacja strategii tłumaczeniowych oraz ocena ich efektywności w odbiorze dzieła tłumaczonego. Wyniki analizy udowodniły w sposób dość zaskakujący, że tłumacz polski zachował większą staranność w przekładzie pomimo faktu, iż metoda napisów, którą stosował mimo wszystko niesie ze sobą więcej ograniczeń niż metoda dubbingowa, z której skorzystał tłumacz rosyjski. Podsumowując, możliwość zbadania elementów kulturowych w różnych dziełach audiowizualnych z pewnością poszerzyła spektrum jakim mogłem objąć zachowanie się elementu kulturowego w kontekście przekładowym. Z moich obserwacji wynika, że przekład treści elementu nacechowanego kulturowo w przekładzie audiowizualnym jest zjawiskiem bardziej złożonym niż w przypadku tłumaczenia prozy, ponieważ dużo zależy od metody tłumaczenia (dubbing,

Gregorz Guskowski

podpisy, lektor), którą zastosowano do przekładu tekstu/obrazu źródłowego. Jak wiadomo każda z metod niesie ze sobą możliwości, ale również i ograniczenia. Wyniki badań w tej materii mogą z powodzeniem zostać wykorzystane przez początkujących adeptów przekładu audiowizualnego, studentów, w tym magistrantów sporządzających swoje prace dyplomowe. Waznym aspektem spajającym (pop)kulturę, obrazy audiowizualne, językowe elementy kulturowe, nazwy własne oraz nieprawdziwy świat filmowy z naszym rzeczywistym są wytwory ludzkiej działalności. Artefakty stanowią również główny i zarazem nierozzerwalny komponent pojęcia kultury materialnej, której w swych badaniach również poświęciłem kilka publikacji. Pierwszą z nich jest redagowana przeze mnie monografia wieloautorska zatytułowana *Kultura materialna w języku, literaturze i przekładzie* (nr 21) zawierająca 7 artykułów, w której autorzy z różnych ośrodków naukowych umieścili swoje artykuły dotyczące między innymi jezdzieckiej kultury materialnej czy kognitywnie ujętego artefaktu kulinarnego *Gans*. W monografii tej opublikowane zostały również dwa niżej omówione artykuły. Pierwszym z nich jest artykuł nr 18, w którym autorzy skupili się na przedstawieniu zastosowania pojęcia stylu konwersacyjnego Tannen (1984/2005) rozumianego jako społeczny artefakt, według którego w procesie powstawania znaczenia nie jest tylko istotne co, ale i jak mówimy. W analizie materiału skorzystaliśmy z narzędzi badawczych socjolingwistyki interakcyjnej Gumpreza (2001), analizy konwersacyjnej Tannen oraz analizy dyskursu. Zjawiska omówione w publikacji mogą zostać wykorzystane do lepszego rozumienia zasad rządzących komunikacją i w efekcie do poprawienia jej skuteczności – np. poprzez skuteczniejsze unikanie nieporozumień. Publikacja nr 19 została poświęcona przekładowi automatycznemu, a więc przekładowi wykonywanemu za pośrednictwem człowieka przez maszynę. W artykule skupiamy się na propozycji odwieloznacznienia słów, które z powodzeniem może zostać zastosowane w konstruowaniu narzędzi wspomagających tłumaczenie. Czwartą publikacją poświęconą kulturze materialnej w przekładzie jest publikacja nr 14, w której związki z kulturą materialną polegają na analizie przekładu nazw palety barw firmy Dulux z języka angielskiego na język polski. Badaniu poddano 35 nazw barw. Po pogrupowaniu listy według użytych technik translatorskich powstały 3 grupy nazw. Pierwsza z nich to nazwy tłumaczone dosłownie (CHINESE JADE – CHIŃSKI NEFRYT), druga to nazwy, które zachowały jeden ze swoich elementów (PHARAOHS GOLD – ZŁOTO EGIPTU) oraz trzecia, w której obydwa elementy nie zostały zachowane w języku docelowym (RICH RED – KARMAZYNOWY PRZYPLYW). W publikacji zostały poruszone kwestie znaczeniowego spektrum koloru oraz sposobu postrzegania koloru w różnych językach. Wnioski z analizy mogą zostać wykorzystane zarówno w tłumaczeniu na

Gregor Gwoździński
13

potrzeby marketingowe jak i w podejmowaniu decyzji o nadaniu nazwy wybranym produktom. Kolejną publikacją (nr 13), w której, tym razem we współpracy z Piotrem Mametem oraz Zbigniewem Kopciem, analizujemy nazwy własne produktów marki Hyundai. W artykule przeanalizowany został korpus nazw modeli samochodów pod względem cech fonotaktycznych oraz znaczenia poszczególnych nazw. Rezultaty analizy zostały zaprezentowane w Tabeli 1, Tabeli 2 oraz podrozdziale 5.2. Biorąc pod uwagę zalecane cechy nazwy produktu (Kotler 2001: 189), (Kall 2001) autorzy artykułu doszli do wniosku, że na podstawie zbadanego korpusu (nazwy modeli z roku 2015) firma dobrze realizuje swoją politykę nazywania poszczególnych modeli. Opisane powyżej publikacje traktuję również jako przykłady zazębiających się i uzupełniających nawzajem pojęć kultury materialnej oraz nazwy własnej w przekładzie. Tej ostatniej poświęciłem swoją najnowszą monografię autorską pt. *The Translation of Proper Names in Chosen American Novels and Short Stories into Polish. A Descriptive Translation Study* (publikacja nr 1). Jak dotąd w literaturze przekładoznawczej powstało niemało publikacji dotyczących przekładu nazw własnych. Pozwolę sobie przytoczyć tylko cztery z nich poniżej (większa ilość oraz ich charakterystyka została wymieniona i omówiona we wstępie do monografii). Są nimi *Translation of Proper Names in Children's Literature* z 2012 roku autorstwa Saeideh Ahanizadeh, *Translation of Names in Children's Fantasy Literature: Bringing the Young Reader into Play* Lincolna Fernandes z 2015 roku, *Elementy kulturowe w angielsko-polskich przekładach science fiction i fantasy* Doroty Gutfeld z roku 2012 czy też *Chosen Aspects of the Polish Translation of J.K. Rowling's Harry Potter and the Philosopher's Stone* by Andrzej Polkowski: *Translating Proper Names* Anny Standowicz z 2009 roku. Wymienione publikacje to tylko część całej literatury na ten temat, która ma ze sobą dużo wspólnego bowiem opiera się głównie na korpusach literatury dla dzieci lub na literaturze fantastycznej bądź na jednej i drugiej. Prawdopodobnie powodem takich wyborów wśród badaczy jest obfitość tego typu literatury z dużymi zasobami deskryptywnych nazw własnych, które w nieskrępowanej kreatywności autorów powieści są bardzo wdzięcznym i obiecującym materiałem badawczym. Zupełnie odwrotnie sytuacja wygląda w przypadku analizy przekładu autentycznych czy realistycznych antroponimów, makro oraz mikrotoponimów (Hejrowski 2004: 147-163) czy też nazw firm, instytucji bądź czasopism w środowisku powieści i opowiadania amerykańskiego. Monografia została napisana w przekonaniu, że wypełni lukę w tym obszarze badań przekładoznawczych na gruncie polskim. Nie jest to jedyny cel książki, choć z pewnością jest on istotny, a opisowe nazwy własne również zostały włączone do korpusu. Do innych celów monografii należą również poniższe zagadnienia wyrażone w

Gregorz Gubron 14

formie pytań, które zdecydowałem się postawić by monografia mogła być nie tylko odpowiedzią na nie, ale również cennym wkładem we współczesnym dyskursie przekładoznawczym. Pierwszym z nich jest pytanie czym są i jakie miejsce w języku zajmują nazwy własne? Kolejne pytania są następujące: czy nazwa własna znaczy i jeśli tak to z jakiego rodzaju znaczenia mamy do czynienia? Czy to znaczenie jest istotne dla teorii i praktyki przekładu? Czy nazwy własne są przekładalne? Czy pomijanie nazwy własnej w tłumaczeniu ma wpływ na końcowy kształt przekładu? W jaki sposób zachowania translatorskie (stosowane strategie tłumaczeniowe) wpływają na kształt i odbiór dzieła na gruncie kultury docelowej? Czy tłumacze zachowują się konsekwentnie w tłumaczeniu nazw własnych w powieściach i opowiadaniach amerykańskich w języku polskim? Czy obecne strategie tłumaczeniowe zaproponowane przez Hejwowskiego, na którym opierałem się w swej analizie, mogłyby być wzbogacone o rozwiązania, które uchwyciłyby dodatkowo zaobserwowane tendencje w przekładzie nazw własnych? Wszystkie cele książki zostały zrealizowane, a odpowiedzi na pytania zostały umieszczone w poszczególnych rozdziałach i podrozdziałach monografii. Zaczynając od pytań z początku listy należy stwierdzić, że odpowiedź na najbardziej podstawowe z nich, mianowicie czym jest nazwa własna okazuje się być odpowiedzią wielowymiarową. Z tego powodu cel ten został zrealizowany w pierwszej części rozdziału pierwszego poświęconego gramatycznym cechom nazwy własnej. Ponadto, samej nazwie własnej poświęcono również rozdział drugi, w którym przedstawiam pojęcie w wieloaspektowy sposób, mianowicie odwołując się do podejścia antropologicznego, psychologii poznawczej, ale przede wszystkim myśli filozoficznej i językoznawczej zestawiając ze sobą klasyczne już poglądy takich filozofów jak Mill (1843/1919) czy Russell (1950). Dla zrozumienia natury nazwy własnej niezbędnym było także odwołanie się zarówno do starszych jak i najnowszych badań językoznawczych oraz pragmatycznych. W tej kwestii prace takich badaczy jak Wittgenstein (1958), Kripke (1974), Recanati (1988), czy też, na gruncie językoznawstwa polskiego publikacje Berezowskiego (2001, 2003) oraz Cyzman (2009) stały się naturalną częścią wywodu. W publikacji zajmuję również stanowisko w jednym z najbardziej żywotnych problemów, mianowicie znaczenia nazwy własnej. Biorąc pod uwagę umiejscowienie, status nazw własnych, uniwersalia językowe, bogate znaczenie asocjacyjne nazw oraz uwagi poczynione przez takich badaczy jak Berezowski (2001: 91), Langendonck (2007), Aixela (1996, 2000) czy Aguilera (2008) przyczyniam się do stanowiska, że nazwy własne mają znaczenie, które w sposób szczególny objawia się w przekładzie. Problem ten został wyjaśniony i ujęty w monografii czego efektem jest zasugerowanie autorskiego terminu pojęcia *tłumaczeniowego znaczenia nazwy własnej*

Gregorz Gwoździński¹⁵

(proper name translational meaning). Kolejnym problemem wartym zwrócenia uwagi jest sposób w jaki tłumaczy się nazwy własne w powieściach i opowiadaniach amerykańskich. Badania wykazały, że dominującą strategią w przypadku tłumaczenia antroponimów oraz mikrotoponimów autentycznych jest strategia tłumaczenia uznanego i transferu. Ta silna tendencja słabnie jednak w przypadku autentycznych mikrotoponimów, a więc wtedy gdy nazwa własna jest bardziej rozpoznawalna lokalnie niż globalnie. Sposób tłumaczenia nazw własnych ma z pewnością wpływ na odbiór przekładu wpływając bezpośrednio na stopień uaktywniania przez czytelnika konotacji obcości (Lewicki 2000). Rezultaty badań korpusu wykazały również, że tłumacze nie zachowują konsekwencji w tłumaczeniu nazw własnych. Oto przykłady:

- (i) Źródłowa nazwa własna: *The Monterey Bay* – Docelowa nazwa własna: *Zatoka Monterey*,
- (ii) Źródłowa nazwa własna: *In Little Girl Bay* – Docelowa nazwa własna: *W zatoce jeziora Superior*, czy
- (iii) Źródłowa nazwa własna: *The Black Bay* – Docelowa nazwa własna: *Zatokę*.

W części poświęconej podsumowaniu i konkluzjom wzbogacam zestaw strategii Hejrowskiego o propozycję swoich własnych, które okazują się nieodzowną koniecznością po przeanalizowaniu materiału badawczego. Dodatkowe strategie odzwierciedlające nieuzasadnione umieszczanie nazwy własnej w tekście docelowym czy wyłapujące niuanse wynikające ze stosowania różnych odpowiedników tej samej nazwy determinowanych przez uwarunkowania historyczne to implementacja nazwy własnej w tekście docelowym oraz stosowanie uznanego tłumaczenia nazwy własnej z wykorzystaniem bądź niewykorzystaniem transferu. Konkludując, autor wyraża przekonanie, że jego badania dotyczące nazwy własnej, oraz innych elementów kulturowych w kontekście osiągnięcia akceptowalności w tekście docelowym mogą znaleźć swoje zastosowanie nie tylko w przypadku innych badaczy czy studentów pragnących zająć się podobnym zagadnieniem ale również wśród praktykujących tłumaczy, którzy z kolei biorąc pod rozwagę poruszone problemy w monografii będą mogli sprawić by ich przekłady były bardziej przejrzyste, a ich decyzje bardziej konsekwentne. Na podstawie przeprowadzonych badań w monografii *The Translation of Proper Names in Chosen American Novels and Short Stories into Polish. A Descriptive Translation Study* autor pracy uważa, że zagadnienie nazwy własnej w przekładzie jest tym wątkiem badawczym, który ze wszech miar wart jest poświęcenia dalszej uwagi w przyszłości.

Gregorz Guzik

Prace cytowane w omówieniu:

- Aixelá J.F., Culture-Specific Items in Translation, [w:] R. Álvarez, M.C. Vidal (red.), Translation, Power, Subversion. Clevedon: Multilingual Matters, Multilingual Matters, Clevedon 1996, ss. 52–78.
- Aixelá J.F., *La Traducción Condicionada de los Nombres Propios (Inglés-Español). Análisis Descriptive*, Salamanca: Ediciones Almar 2000.
- Aguilera W.C., *The Translation of Proper Names in Children's Literature*, Journal of Language and Translation 2000, vol. 3 (1), ss. 61–71.
- Bałuk-Ulewiczowa, T., Beyond cognisance: fields of absolute untranslatability, [w:] Kubinski, W. Kubinska, O. i Wolanski Z. T. (red.), Przekładając nieprzekładalne. Materiały z I międzynarodowej konferencji translatologicznej, Gdansk–Elbląg: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdanskiego 2000, ss. 173–182.
- Bassnett S., Lefevere A., 1990, *Translation, History and Culture*, London, New York: Pinter Publishers
- Bassnett S., Lefevere A., 1998, *Constructing Cultures. Essays on Literary Translation*, Philadelphia: Multilingual Matters
- Belczyk A., 2002, *Poradnik tłumacza. Z angielskiego na nasze*, Kraków: Wydawnictwo IDEA.
- Berezowski L., 2001, *Articles and Proper Names*, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.
- Berezowski L., *Co to znaczy, że nazwy własne nic nie znaczą, czyli John Stuart Mill wraca do Wrocławia*, [w:] A. Michońska-Stadnik (red.), *Anglica Wratislaviensia XL. Anglistyka wrocławska wczoraj i dziś*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2003.
- Burszta W., Januszkiweicz M. (red.), 2010, *Kulturo-znawstwo: dyscyplina bez dyscypliny*, Warszawa: Wyd. SWPS Academica.
- Cyzman M., 2009, *Osobowe nazwy własne w dziele literackim z perspektywy jego ontologii*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2009.
- Davies N., Moorhouse R., 2003, *Microcosm. Portrait of a Central European City*, London: Pimlico Random House.
- Gumprez J., 2001, *Interactional sociolinguistics: A personal perspective*, [w:] *The Handbook of Discourse Analysis*, (red.) D. Schiffrin, D. Tannen, H.E. Hamilton, Blackwell, Malden-MA-Oxford.

- Gwóźdź G., 2012, Pojęcie normy tłumaczeniowej obrazem (r)ewolucji przekładoznawstwa, [w:] M. Piotrowska, J. Dybiec-Gajer, (red.), *Język a komunikacja 30 „Przekład – teorie, terminy, terminologia*, Kraków: Tertium, ss. 49-54.
- Hejwowski K., 2004, *Translation: A Cognitive-Communicative Approach*, Olecko: Wszechnica Mazurska.
- Hemingway E., 1974, *49 opowiadań*, Warszawa: Wydawnictwo PIW.
- Hemingway E., 1966, *Ruchome święto*, Warszawa: Czytelnik.
- Holmes, J., 1988, *Translated! Papers on Literary Translation and Translation Studies*, Amsterdam: Rodopi.
- Kall J., 2001, *Silna marka. Największe wpadki rekinów biznesu*, Warszawa: Bellona.
- Kotler P., 2001, *A Framework for Marketing Management*, New Jersey: Prentice Hall.
- Kripke S., Naming and Necessity, [w:] D. Davidson, G. Harman (red.), *Semantics of Natural Language*, Reidel, Dordrecht 1974, ss. 253–355.
- Langendonck van W., 2007, *Theory and Typology of Proper Names*, Berlin, New York: Mouton de Gruyter.
- Lebiedziński H., 1981, *Elementy przekładoznawstwa ogólnego*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Lewicki R., 2000/2002, Obcość w przekładzie a obcość w kulturze, [w:] P. Bukowski de Bończa, M. Heydel (red.), *Polska myśl przekładoznawcza*, Antologia, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2013, ss. 313–322.
- Marzec B., 2008, *Na wzgórzach Idaho. Opowieść o Bronisławie Zielińskim*, tłumaczu i przyjacielu Ernesta Hemingwaya, Warszawa: Muza.
- Mill J.S., 1843/1919, *A System of Logic*, London: Longman.
- Newmark P., 1988, *A Textbook of Translation*, New York: Prentice Hall.
- Recanati F., 1993, *Direct Reference*, London: Blackwell.
- Russell B., 1950, *Logical Positivism*, *Revue Internationale de Philosophie*, vol. IV, no. 18.
- Tannen D., 1984/2005, *Conversational Style. Analyzing Talk Among Friends*, Oxford, New York: Oxford University Press.
- Tomaszkiewicz T., 2000, *Przekład audiowizualny*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Toury G., 1995, *Descriptive Translation Studies – and beyond*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

- Toury G., 1980, *In Search of a Theory of Translation*, Tel Aviv: Porter Institute for Poetics and Semiotics.
- Williams R., 1976, *Keywords: a Vocabulary of Culture and Society*, Oxford: Oxford University Press.
- Williams R., 1980, *Culture and Materialism: selected essays*, London, New York: Verso.
- Wittgenstein L., 1958, *Philosophical Investigations*, tłum. G.E.M. Oxford: Anscombe, Blackwell.

5. Inne osiągnięcia naukowe:

Dwa cykle publikacji: pierwszy – poświęcony dyskursowi i językom specjalistycznym oraz drugi – cykl publikacji redagowanego czasopisma naukowego *Studia Neofilologiczne. Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie* Lista MNiSW B (Punkty MNiSW: 7) oraz 3 artykuły o tematyce różnej.

5a. Tytuł osiągnięcia naukowego:

Cykl publikacji: Dyskurs i języki specjalistyczne

Jednotematyczny cykl publikacji składający się z 5 monografii współredagowanych oraz 4 artykułów w tomach zbiorowych poświęconych dyskursowi i językom specjalistycznym. Poniżej wymienione zostały publikacje wchodzące w skład cyklu:

23. Gwóźdź G., Skwara A., (red.), 2017, *Dyskursy Specjalistyczne 3. Rejestry, gatunki, tłumaczenia*, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza, 146. Recenzent wydawniczy: dr hab. Krystyna Warchał.

Mój wkład w powstanie tej publikacji oceniam na 80%. Polegał on na kierowaniu projektem badawczym, z którego została sfinansowana publikacja, współpracy z autorami artykułów, recenzentem, wspólnym napisaniem wstępu do monografii, oraz dostosowaniem publikacji do wymogów wydawnictwa.

24. Gwóźdź G., Mamet P., (red.), 2016, *Dyskursy specjalistyczne. 2. Rejestry, gatunki, tłumaczenia*, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza, 192. Recenzenci wydawniczy: dr hab., prof. UR Marcin Grygiel, dr hab. Jolanta Lubocha-Kruglik.

Gregorz Gwóźdź

Mój wkład w powstanie tej publikacji oceniam na 80%. Polegał on na kierowaniu projektem badawczym, z którego została sfinansowana publikacja, współpracy z autorami artykułów, recenzentami, wspólnym napisaniem wstępu do monografii, oraz dostosowaniem publikacji do wymogów wydawnictwa.

25. Gwóźdź G., Mamet, P., (red.), 2015, *Dyskursy specjalistyczne. Rejestry, gatunki, tłumaczenia*, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza, 144. Recenzent wydawniczy: prof. dr hab. Andrzej Łyda

Mój wkład w powstanie tej publikacji oceniam na 80%. Polegał on na kierowaniu projektem badawczym, z którego została sfinansowana publikacja, współpracy z autorami artykułów, recenzentem, wspólnym napisaniem wstępu do monografii, oraz dostosowaniem publikacji do wymogów wydawnictwa.

26. Gwóźdź G., Mamet P., 2014, *Mission Statement versus Actual Business Performance – A Study of Selected Discrepancies*, [w:] U. Michalik, M. Michalska-Suchanek, (red.), *World Journal of Theoretical and Applied Sciences No. 1*, Gliwice: Gliwicka Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości, 44-54.

Mój wkład w powstanie tej publikacji oceniam na 20%. Polegał on na dostosowaniu publikacji do wymogów wydawnictwa, przygotowaniem literatury dotyczącej norm etycznych oraz wspólnej analizie przykładów.

27. Gwóźdź G., Mamet P., Będkowska-Oblak M., 2017, *Z jaką datą? – Specyfika skryptów w dyskursie instytucjonalnym i ich językowa realizacja* [w:] G. Gwóźdź, A. Skwara (red.), *Dyskursy Specjalistyczne 3. Rejestry, gatunki, tłumaczenia*, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza, 43-60.

Mój wkład w powstanie tej publikacji polegał na wspólnym zebraniu i analizie materiału badawczego oraz kierowaniu projektem badawczym finansowanym ze środków na działalność statutową. Swoją udział procentowy w tej publikacji oceniam na 35%.

28. Gwóźdź G., Borkowska-Kępska B., (red.), 2017, *LSP Perspectives 2. Języki specjalistyczne – nowe perspektywy 2*, Dąbrowa Górnicza: Wydawnictwo Naukowe Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej, 150. Recenzent wydawniczy: dr hab. Piotr Mamet.

Mój wkład w powstanie tej publikacji oceniam na 50%. Polegał on na wspólnym napisaniu wstępu do monografii, korekcie anglojęzycznych artykułów w monografii oraz współpracy z wydawnictwem i recenzentem monografii.

29. Gwóźdź G., Borkowska-Kępska B., Mamet P., (red.), 2015, *LSP Perspectives*, Dąbrowa Górnicza: Wydawnictwo Naukowe Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej, 185. Recenzent wydawniczy: prof. dr hab. Andrzej Łyda.

Gregorz Gwóźdź
20

Mój wkład w powstanie tej publikacji szacuję na 45%. Polegał on na korekcie połowy artykułów w monografii oraz współpracy z wydawnictwem i recenzentem monografii.

30. Gwóźdź G., Bąk K., 2015, *The rhetoric of Barack Obama – an analysis of selected rhetorical devices in modern political discourse*, [w:] G. Gwóźdź, P. Mamet, (red.), *Dyskursy Specjalistyczne. Rejestry, gatunki, tłumaczenia*, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, 25-38.

Mój wkład w powstanie tej publikacji oceniam na 40%. Polegał on na kierowaniu projektem badawczym, z którego została sfinansowana publikacja oraz wspólnym napisaniu części teoretycznej artykułu.

31. Gwóźdź G., Borkowska-Kępska B., Pikiewicz R., 2015, *An Approach to ESP Teaching at the Tertiary Level – the Case Study of the University of Dąbrowa*, [w:] B. Borkowska-Kępska, G. Gwóźdź, P. Mamet, (red.), *LSP Perspectives*, Dąbrowa Górnicza: Wydawnictwo Naukowe Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej, 23-39.

Mój wkład w powstanie tej publikacji oceniam na 40%. Polegał on na wspólnie napisanej części praktycznej artykułu – rozdziały 5, 6, 7, 8, konkluzji oraz sporządzeniu bibliografii.

Główny trzon cyklu tworzą współredagowane monografie wieloautorskie (publikacje nr 23, 24, 25, 28, 29). Pierwsze trzy zostały poświęcone, jak wskazuje tytuł, dyskursom specjalistycznym, w których autorzy z różnych ośrodków akademickich w Polsce (Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej) opublikowali swe artykuły wchodzące w skład różnych dyscyplin i specjalności naukowych, które posługują się charakterystyczną dla siebie formą organizacji języka oraz treścią opartą na specjalistycznej terminologii adekwatnej dla konkretnej gałęzi wiedzy. Na łamach trzech tomów publikacji *Dyskursy specjalistyczne. Rejestry, gatunki, tłumaczenia* (lata 2015-2017) opublikowano 30 artykułów poruszających tak interesujące tematy jak *Dyskurs kryzysowy a bezpieczeństwo uczestników interakcji* Jadwigi Stawnickiej, *Tekst specjalistyczny jako eksponent wiedzy specjalistycznej* Olgi Jakubiak, *The Equestrian Specialized Language: Status and Characteristics* Eleonory Pawłowicz czy *Facets of Time in Discourse* Grzegorza Drożdża i in. Publikacje mogą z powodzeniem zostać wykorzystane w nauczaniu języka specjalistycznego na różnych poziomach kształcenia. Kolejne dwie publikacje powstały z inspiracji moją współpracą ze Studium Języków Obcych Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej.

Grzegorz Gwóźdź²¹

Efektem tej współpracy jest publikacja dwóch tomów (nr 29, 28) współredagowanej monografii wieloautorskiej, która, jak w przypadku poprzednich, stała się wspólną platformą do publikacji przez reprezentantów różnych ośrodków naukowych. W pierwszym tomie – anglojęzycznym, możemy zapoznać się z artykułami *In Search of a Theory of Business English* Marcina Grygiela (Uniwersytet Rzeszowski), *Parallel Corpora, Multilingual Equivalents and Digital Translations* Wojciecha Sosnowskiego (Polska Akademia Nauk), czy też *Disease Entities in Case Reports from Otolaryngology from the Perspective of Polish, English and Russian Translation Studies* autorstwa Magdaleny Zabielskiej i Magdy Zelazowskiej (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Warszawski) i wiele innych. Drugi tom zawiera zarówno artykuły w języku polskim jak i angielskim. Należą do nich między innymi *Między teorią a praktyką. Wybrane aspekty dydaktyki tłumaczeń specjalistycznych na przykładzie portugalskich tekstów ekonomicznych* autorstwa Moniki Bogusz (Uniwersytet Jagielloński), *O fałszywych przyjaciółach tłumacza na przykładzie leksykonu aktywnej frazeologii polskiej i ukraińskiej* Macieja Jaskota i Wojciecha Sosnowskiego (Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku Białej, Polska Akademia Nauk) czy *Zajac w polskiej i rosyjskiej terminologii łowieckiej* Joanny Smoła reprezentującej Uniwersytet Rzeszowski. Monografie są już wykorzystywane na zajęciach ze studentami filologii angielskiej nie tylko w Akademii im. Jana Długosza czy Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej, ale również w innych ośrodkach w Polsce czego dowodem jest umieszczanie pozycji w bibliografiach sylabusów do przedmiotu *Tłumaczenie techniczne*¹ etc. O sposobach uczenia języka specjalistycznego na lektoratach z języka angielskiego w Studium Języków Obcych Wyższej Szkoły Biznesu wraz z dwiema autorkami napisałem kolejną publikację (nr 31) wchodzącą w skład opisywanego cyklu. W publikacji tej skupiliśmy się na przedstawieniu założeń kursu nauki języka specjalistycznego w SJO Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej dzieląc się szczegółowymi i innowacyjnymi rozwiązaniami w tej materii. Artykuł zawiera również interesującą teoretyczną część wprowadzającą, w której między innymi opieramy się na modelu klasyfikacji języków specjalistycznych według Robinsona (1991) oraz Dudley-Evans i St. John (1998). Kolejną pracą związaną z dyskursem (nr 30), tym razem politycznym jest publikacja napisana wspólnie z Katarzyną Bąk dotycząca analizy wypowiedzi Baracka Obamy pod kątem ich oddziaływania na polskiego odbiorcę. Artykuł zawiera tezę dotyczącą dobierania przekazu do odpowiedniego odbiorcy przez tak zwanego współczesnego polityka.

¹ Przykładowy sylabus dostępny na stronie internetowej:
<https://www.ur.edu.pl/file/100456/FAII%20Tlumaczenie%20techniczne.pdf> (3 kwietnia 2018 r.).

W artykule pośród innych analiz, np. dotyczących użycia wyrażen figuratywnych, zaprezentowano wyniki analizy ilościowej zaimka osobowego użytego w przemowie prezydenta Obamy. Najczęściej stosowanym przez Baracka Obamę okazały się zaimki 'we' i 'you'. Najrzadziej bądź wcale nie użyto zaimków 'I', 'me' oraz 'us'. Częste użycie zaimków 'we' i 'you' miało za zadanie podkreślenie partnerstwa amerykańsko-polskiego, natomiast celowe unikanie 'I' i 'me' miało spowodować brak odczucia dominacji Stanów Zjednoczonych nad Polską. Wnioski, którym trudno się oprzeć, potwierdzają tezę o doborze odpowiednich słów do odpowiedniego odbiorcy. Ostatnim artykułem w cyklu jest artykuł (nr 27) dotyczący językowej realizacji skryptów w dyskursie instytucjonalnym. W rozdziale drugim publikacji w zdefiniowaniu pojęcia skryptu powołujemy się na definicję skryptu Verschuerena (1999) oraz na funkcje skryptów według Yule'a (1997). W artykule omawiamy przykładowe powtarzalne wzorce wypowiedzi będące realizacją dyskursu instytucjonalnego. Przykłady zostały zebrane przez autorów artykułu, zaczerpnięto je z prawdziwych rozmów w różnych instytucjach na przestrzeni sześciu miesięcy przed rozpoczęciem pracy nad artykułem. Podsumowując, przytoczone wypowiedzi w artykule potwierdzają postawioną we wstępie tezę o istnieniu skryptów i schematów związanych z funkcjonowaniem instytucji.

Prace cytowane w omówieniu:

- Dudley-Evans T., St. John, 1998, *Developments in ESP: A Multidisciplinary Approach*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Robinson P., 1991, *ESP Today: Practitioner Guide*, Hemel Hempstead: Prentice Hall.
- Verschueren J., 1999, *Mental Representations of Activity or Event Types*, Understanding Pragmatics, London, New York: Arnold.
- Yule G., 1997, *A Pre-Existing Knowledge Structure for Interpreting Event Sequences*, Pragmatics, Oxford: Oxford University Press.

Gregorz Gwoździński

5b. Tytuł osiągnięcia naukowego:

Cykl publikacji redagowanych obejmujących obszary językoznawstwa, literaturoznawstwa, teorii i praktyki przekładu, glottodydaktyki oraz kulturoznawstwa

Oto tomy czasopisma wchodzące w skład cyklu:

32. Gwóźdź G., Sznurkowski P., 2018, *Studia Neofilologiczne. Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie*, tom XIV, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza. (w druku, etap po recenzjach i naniesionych poprawkach przez autorów)
33. Gwóźdź G., Sznurkowski, P., (red.), 2017, *Studia Neofilologiczne. Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie*, tom XIII, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza, ss. 155.
34. Gwóźdź G., Sznurkowski P., (red.), 2016, *Studia Neofilologiczne. Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie*, tom XII, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza, ss. 183.
35. Gwóźdź G., Sznurkowski, P., (red), 2014, *Studia Neofilologiczne. Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie*, tom X, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza, ss. 226.
36. Gwóźdź G., Sznurkowski P., (red.), 2013, *Studia Neofilologiczne IX. Prace Naukowe Akademii im. J. Długosza w Częstochowie*, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza, ss. 172.
37. Gwóźdź G., Sznurkowski P., (red), 2012, *Studia Neofilologiczne. Prace Naukowe Akademii im. J. Długosza w Częstochowie*, tom VIII, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza, ss. 188.

Cykl obejmuje 6 tomów (2012-2018) czasopisma pod redakcją naukową *Studia Neofilologiczne. Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie*, tomy VIII, IX, X, XII, XIII, XIV, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie to rocznik (ISSN: 1897-4244, GICID: 71.0000.1500.1226, DOI: 10.16926/sn) umieszczony na Liście Ministerialnej B. Czasopismo jest indeksowane w takich bazach jak: BazHum, Index Copernicus (ICV 2015: 65.51), Central and Eastern European Online Library (CFEOL) oraz PBN/POL-Index. Na łamach rocznika regularnie publikują

Gregorz Gwóźdź

przedstawiciele ośrodków z całej Polski (Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Warszawski Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej, Wyższa Szkoła Studiów Międzynarodowych w Łodzi, Wyższa Szkoła Filologiczna we Wrocławiu, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Państwowa Wyższa Szkoła w Sandomierzu i in.). Czasopismo współpracuje z licznymi recenzentami dzięki czemu artykuły ukazują się w pięciu językach (język angielski, niemiecki, polski, francuski i rosyjski). W każdej z wymienionych wyżej publikacji (nr 32-37) mój wkład w ich sporządzenie oceniam na 50%. Polegał on na współpracy z autorami oraz recenzentami tekstów, a także wstępnym dostosowaniu tekstów artykułów do wymogów wydawnictwa oraz procesu składu tekstu. Ponadto, brałem udział w pracach nad tworzeniem strony internetowej czasopisma (<http://www.studianoajd.czyst.pl/>) oraz pomagałem w przygotowaniach materiałów do ewaluacji i ulepszania czasopisma celem propagowania go szerszemu odbiorcy poprzez umieszczanie tomów w różnych w/w bazach internetowych.

5c. Inne publikacje:

Zainteresowania autora znalazły również odzwierciedlenie w poniższych, niezwiązanych ze sobą następujących publikacjach:

38. Gwóźdź G., 2012, *Przekład literacki a spójność tekstu* [w:] E. Widawska, K. Kowal, (red.), *Wielowymiarowość i Perspektywy Nauki za progiem XXI wieku*, Częstochowa, Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza, ss. 211-221.
39. Gwóźdź G., 2013, *Cognitive English Grammar and Teaching English*, [w:] Studia Neofilologiczne IX. Prace Naukowe Akademii im. J. Długosza w Częstochowie, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza, ss. 125-134.
40. Gwóźdź G., 2010, *Metaforyczność opowiadań amerykańskich w języku polskim*, [w:] O. Glebova, M. Niemiec-Knaś, (red.), *Zrozumieć imago: współczesne problemy komunikacji międzykulturowej*, Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza, ss. 255-262.

Gregorz Gwóźdź

Pierwszy z powyższych artykułów (nr 38) dotyczy roli kohezji i koherencji w tłumaczeniu literackim na przykładzie książki *Hobbit, czyli tam i z powrotem* oraz trylogii *Władca Pierścieni* J.R.R. Tolkiena w przekładach Łozińskiego, Skibniewskiej, Polkowskiego oraz Frąc. Na przykładzie wyjątków z tekstu Tolkiena tłumaczonych przez różnych tłumaczy autor egzemplifikuje mniej i bardziej spójne teksty docelowe. Rezultaty tej analizy mogą posłużyć tłumaczom prozy jako uzasadnione ostrzeżenie przed popełnianiem niedociągnięć w tej ważnej dla odbioru przekładu kwestii. Druga publikacja (nr 39) wskazuje na możliwości jakie oferuje gramatyka kognitywna w nauczaniu języka angielskiego; trzecia i zarazem ostatnia publikacja (nr 40) przedstawia sposoby tłumaczenia wyrażeń metaforycznych w wybranych opowiadaniach amerykańskich na język polski. Do analizy została wykorzystana metodologia Chestermana (1997). Analiza wybranych wyrażeń pokazała, że strategia umieszczania języka metaforycznego w języku docelowym, pomimo jej braku w języku źródłowym, używana jest dość często – 23 zastosowania na 41 zastosowań wszystkich strategii. Prace te powstały w różnych okresach i na różnych etapach pracy naukowej autora.

Publikacje cytowane w omówieniu

Chesterman A., 1997, *Memes of Translation, The Spread of Ideas in Translation Theory*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

6. Inne osiągnięcia naukowe:

Byłem **wykonawcą** poniższych projektów:

- a. Grant Narodowy Programu Rozwoju Humanistyki: *Conrad: Eastern and Western Perspectives*, (nr rej. ODW-0021/NPRH4/H3a/83/2016/1), decyzja Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 02.09.2016, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, (współpraca z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie – prof. Wiesław Krajka)
- b. Projekt europejski: „*Nowoczesne kształcenie – pewna przyszłość*”, (nr POKL.04.01 01-00-329/10-02), 2012-2015, Europejski Fundusz Społeczny, Program Operacyjny Kapitał Ludzki.
- c. Projekt europejskiego: *Erasmus+*, 2016-1-PL01-KA103-023725 aneks nr2, 2016, Narodowa Agencja Programu Erasmus+, a także

Gregorz Gwoźdek

kierownikiem 11, uczestnikiem 1 i wykonawcą 3 projektów badawczych finansowanych ze środków na działalność statutową przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wzwyższego. Na przykład:

Projekt badawczy finansowany ze środków na działalność statutową: *Nazwa własna w przekładzie z języka angielskiego na język polski*, (nr DS/WFH/6093/2016), 2016-2018, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wzwyższego, kierownik projektu. (Szczegółowa lista projektów w załączniku nr 4).

- d. Wygłosiłem referaty na 13 konferencjach naukowych. (Szczegóły w załączniku nr 4)
- e. Jestem organizatorem 2 i współorganizatorem 1 konferencji. (Szczegóły w załączniku nr 4)
- f. Uczestniczyłem w Komitetach Naukowych 3 konferencji. (Szczegóły w załączniku nr 4)
- g. Przewodniczyłem 4 razy w obradach sekcji/konferencji. (Szczegóły w załączniku nr 4)
- h. W okresie między 16-20 X 2017r. odbyłem staż krajowy w Instytucie Filologii Angielskiej Wydziału Filologicznego w Uniwersytecie Wrocławskim, którego celem była realizacja zadań projektów badawczych nr DS/WFH/6093/2016 i nr DS/WFH/5068/2017. Cele zrealizowano. Efekt: monografia naukowa (publikacja nr 1/str. 3 niniejszego autoreferatu), (Szczegółowy opis w załączniku nr 4)
- i. Pełnię obowiązki sekretarza redakcji w czasopiśmie naukowym *Studia Neofilologiczne. Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie*, (2011-2018)
- j. Pełnię obowiązki redaktora wydania w czasopiśmie naukowym *Studia Neofilologiczne. Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie*, (2012-2018)
- k. Pełniłem obowiązki korektora językowego (język angielski) czasopisma naukowego *Pedagogika. Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie*. Łopot M., Rędziński K., (red.). Tom XXVI nr 2, 2017; XXVI nr 1 2017; XXV nr 2, 2016; XXV nr 2, 2016.
- l. Jestem członkiem Towarzystwa Naukowego Organizacji i Kierownictwa (TNOiK) od 2014/2015 roku.
- m. Jestem członkiem Polskiej Akademii Nauk. Oddział w Katowicach od 2014/2015 roku.
- r. W 2011 roku pełniłem obowiązki związane z funkcją recenzenta w E-wydawnictwie, Portal Publikacji Naukowych w Poznaniu.

Gregorz Gwoździński

7. Cytowania

- a. h-index: 1
- b. g-index: 1

8. Osiągnięcia popularyzujące naukę

- a. Udział w projekcie „Stawiamy pewne kroki na drodze ku przyszłości – Doskonalimy języki angielski i niemiecki nabywając umiejętności interpretacyjno–translatorskich.” (Radomsko, 3 czerwca 2016) (Szczegóły w załączniku nr 4)
- b. Byłem przewodniczącym kapituły konkursowej Ogólnopolskiego Konkursu Języka Angielskiego. Wielki Test Języka Angielskiego w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej – 15 listopada 2016.
- c. Brałem udział w Festiwalach Nauki Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej (lata: 2011 – 2016) (Więcej szczegółów w Załączniku nr 4).
- d. Jestem członkiem Akademii działającej w Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej, której zadaniem jest współpraca ze środowiskiem lokalnym i szkołami średnimi w regionie. W związku z tą działalnością wygłosiłem minimum 5 wykładów. (Szczegóły w załączniku nr 4)

9. Osiągnięcia dydaktyczne

- a. Byłem członkiem składu zespołu przygotowującego dokumentację: ds. Krajowych Ram Kwalifikacji w Instytucie Filologii Obcych AJD w Częstochowie, (2011/2012).
- b. Byłem członkiem składu zespołu przygotowującego dokumentację: ds. Krajowych Ram Kwalifikacji w Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej, (2011/2012).
- c. Byłem członkiem składu zespołu ds. Ujednolicenia Specjalizacji Język Biznesu i Translatoryka w Instytucie Filologii Obcych; ujednolicona specjalizacja: Tłumaczenia i języki specjalistyczne, (2012/2013)
- d. Byłem członkiem zespołu ds. uruchomienia studiów II stopnia w Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie na kierunku filologia angielska i filologia germańska w Instytucie Filologii Obcych, (2012/2013)
- e. 25 II 2015 roku uczestniczyłem w I Akademickim Forum Jakości. Organizatorami wydarzenia byli: Uniwersytet Śląski w Katowicach i Wyższa Szkoła Biznesu w

Grzegorz Gwoździński

Dąbrowie Górniczej. Partnerem Forum była Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach.

- f. 25 V 2015 r. wziąłem udział w II Akademickim Forum Jakości, którego organizatorem była Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej w partnerstwie z Politechniką Opolską.
- g. Prowadziłem zajęcia w formie tutoringu w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej. Nazwa przedmiotu: *Przekład jako akt komunikacji*, (2015/2016)
- h. W Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej prowadzę autorskie przedmioty do wyboru, do których opracowałem stosowne sylabusy. Należą do nich:
- *Nazwa własna w przekładzie*
 - *Język angielski w dyplomacji* oraz
 - *Przekład jako akt komunikacji*
- i. Prowadząc regularnie seminaria licencjackie i magisterskie zarówno w Akademii im Jana Długosza jak i w Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej jestem promotorem ponad
- 100 prac licencjackich,
 - 19 prac magisterskich
- recenzentem
- 55 prac licencjackich i
 - 35 prac magisterskich
- w Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie.
- W Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej funkcję promotora prac licencjackich obejmowałem 44 razy, a recenzenta 24 razy. Seminaria prowadzę głównie na specjalizacjach tłumaczeniowych. Oto realizowane przykładowe tematy prac dyplomowych:
- TRANSLATION OF APIORISMS ILLUSTRATED BY THE EXAMPLE OF O. WILDE'S NOVEL THE PICTURE OF DORIAN GRAY.
 - AN LSP TRANSLATION ANALYSIS. THE EXAMPLE OF THE SONY XPERIA Z SERIES USER MANUALS IN POLISH
- j. W Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej prowadzę zajęcia w formie *blended learning*, (2013/2014)
- k. 26 lipca 2016 roku przyznano mi nagrodę krajową – Medal Komisji Edukacji Narodowej, Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Grzegorz Gubicki

- l. Jestem członkiem zespołu ds. zapewnienia jakości (KZJK w IFO – AJD). Zespół Kierunkowy ds. Zapewnienia Jakości dla kierunku filologia Akademii im. Jana Długosza, 2012-2016 oraz 2016 – obecnie.
- ł. Jestem członkiem zespołu ds. zapewnienia jakości (Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej). Zespół Kierunkowy ds. Zapewnienia Jakości dla kierunku filologia Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej, 2016 – obecnie.
- m. Pełnienie roli opiekuna studentów III roku filologii angielskiej studiów stacjonarnych Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. (2012/2013)
- n. Pełnienie roli opiekuna studentów II roku filologii angielskiej studiów stacjonarnych i niestacjonarnych w Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej. (2016/2017 – obecnie)
- o. Uczestnik kursu: Aspekty prawne i organizacyjne dydaktyki akademickiej opartej o nowe technologie /e-learning/ realizowanego przez Wyższą Szkołę Biznesu w Dąbrowie Górniczej (2012) w ramach projektu *Edukacja dla przyszłości – program rozwoju WSB w Dąbrowie Górniczej* realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.
- p. Uczestnik szkolenia *Obsługa Systemu Informacji prawnej LEGALIS 2015*. LEGALIS System Informacji Prawnej.

10. Osiągnięcia organizacyjne

- a. Pełnię obowiązki Kierownika Zakładu Translatoryki i Angielskiego Języka Biznesu w Instytucie Filologii Obcych Wydziału Filologiczno-Historycznego w Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie (2012 – obecnie)
- b. Jestem członkiem Rady Instytutu Filologii Obcych Wydziału Filologiczno-Historycznego w Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. (2012 – obecnie)
- c. Jestem członkiem rady Wydziału Filologiczno-Historycznego w Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. (2016 – obecnie)
- d. W 2015 roku przyznano mi Zespołową Nagrodę III stopnia Rektora Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie za szczególne osiągnięcia w pracy.
- e. Pełnię funkcję egzaminatora znajomości języka obcego nowożytnego na egzaminach doktorskich na Wydziale Filologiczno-Historycznym w AJD w Częstochowie. (2010 – obecnie).

Grażyna Gwoźdek

- f. Pełnię obowiązki egzaminatora w komisji kwalifikacyjnej ds. wyjazdów zagranicznych dla studentów w ramach programu *Erasmus* (2012 – 2016) i *Erasmus +* (2016 – obecnie)
- g. Byłem czterokrotnie członkiem zespołu przygotowującego wniosek o przyznanie uprawnienia do nadania stopnia doktora habilitowanego na Wydziale Filologiczno-Historycznym Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie w dyscyplinach.
- literaturoznawstwo, 2017r.,
 - nauki o polityce publicznej, 2017r.,
 - filozofia, 2016r., i
 - językoznawstwo, 2013r,
- co w dużej mierze przyczynia się do urealnienia planów uczelni w uzyskaniu statusu uniwersytetu przymiotnikowego.
- h. Przeprowadzam regularne hospitacje pracowników Zakładu Translatoryki i Angielskiego Języka Biznesu.

Grzegorz Gwoźdek

